

PETA ODLUKA O SPROVOĐENJU PREPORUKA KOMISIJE ZA RAZMATRANJE LJUDSKIH PRAVA

Datum usvajanja: 18. avgust 2022. godine

Slučaj br. 2011-20

X i 115 ostalih žalilaca

protiv

EULEX-a

Komisija za razmatranje ljudskih prava je na zasedanju 18. avgusta 2022. godine u sledećem sastavu:

Gđa Snježana BOKULIĆ, v.d. predsedavajući član
G. Petko PETKOV, član

Uz asistenciju:
G. Ronald HOOGHIEMSTRA, pravni službenik

Uzevši u razmatranje gore pomenutu žalbu, predstavljenu u skladu sa Zajedničkom Akcijom Saveta 2008/124/CFSP koja datira od 04. februara 2008. godine, EULEX-ovim Konceptom odgovornosti koji datira od 29. oktobra 2009. god. o osnivanju Komisije za razmatranje ljudskih prava i Pravilnika o radu Komisije prema poslednjim izmenama od 11. decembra 2019. godine

Nakon razmatranja, odlučila kao što sledi:

I. OPŠTI ISTORIJAT O SLUČAJU I ODLUKA KOMISIJE KOJA DATIRA OD 22. APRILA 2015. god.

1. Ovaj slučaj je takav da uključuje ozbiljna kršenja ljudskih prava. Podsećanja radi, odnosi se na loše postupanje i dugotrajnu izloženost olovu i kampovima IRL-a i uz to kršenje osnovnih prava 115 žalilaca romske etničke pripadnosti postupcima i propustima koji se pripisuju različitim organima vlasti.
2. Zbog ograničenja koja su nametnuta nad njihovom pravnom nadležnošću, Komisija za razmatranje ljudskih prava (čitaj: Komisija) bila je nadležna jedino da se bavi povredama prava koje se mogu pripisati Misiji EULEX-a na Kosovu (čitaj: Misija) tokom sprovođenja svog izvršnog mandata.

3. Odlukom od 22. aprila 2015. godine, Komisija je konstatovala da je Misija bila odgovorna za kršenje prava ovih pojedinaca na jedan efikasan pravni lek kao što je između ostalog garantovano članom 13. Evropske Konvencije za ljudska prava (čitaj: Konvencija) što se u ovom slučaju može pripisati Misiji. Naročito problematičan je bio neuspeh Misije da sprovede efikasnu istragu nad okolnostima u kojima su osnovna prava žrtava prekršena od strane drugih organa vlasti.
4. Komisija je prema tome dala sledeće preporuke Šefu Misije (ŠM) shodno pravilu 34. Pravilnika o radu iste:

„ŠM treba da izda uputstvo nadležnim službenicima EULEX-a da se raspitaju kod kosovskih organa da li je istraga povodom ovog pitanja u toku i, ukoliko jeste, u kojoj je fazi proces pitanja. ŠM treba da obavesti Komisiju o ishodu te istrage.

Nakon primanja informacija, ŠM treba da uputi instrukciju tužiocima EULEX-a da razmisle da li da preuzmu odgovornost ovog slučaja u smislu značenja člana 7.(A) Zakona br. 04/L-273 o pravnoj nadležnosti EULEX-ovih sudija i tužilaca shodno izmenama i dopunama, (Zakon o pravnoj nadležnosti), uzevši u obzir sve relevantne okolnosti, kao što je i naglašeno gore, naročito potrebu da Misija garantuje efikasnu zaštitu prava podnosioca žalbe. ŠM treba da obavesti Komisiju o odluci tužilaštva povodom navedenog pitanja.“
5. Komisija je takođe zatražila od tadašnjeg ŠM da dostavi Komisiji tražene informacije najkasnije do 15. juna 2015. godine.
6. Dana 31. avgusta 2015. godine, ŠM je obavestio Komisiju o određenom broju mera koje je preduzeo u pogledu preporuka koje je Komisija dala. Konkretno, obratio se pismenim putem vršiocu dužnosti šefa Izvršnog odseka EULEX-a i vršiocu dužnosti glavnog tužioca EULEX-a tražeći od njih da razmotre odluku Komisije i da procene da li postoji mogućnost da se primeni član 7A Zakona br. 04/L-273 o pravnoj nadležnosti i kompetencijama EULEX-ovih sudija i tužilaca shodno izmenama i dopunama (Zakon o pravnoj nadležnosti) u krivičnom predmetu koji je bio predmet u odluci Komisije i da slučaj dodele tužiocu EULEX-a zbog "vanrednih okolnosti" unutar značenja ove odredbe.
7. Dana 19. avgusta 2015. godine, v.d. šefa Izvršnog odseka u EULEX-u i v.d. glavnog tužioca obavestili su ŠM-a da su, kao što se zahteva članom 7A, procenu slučaja i mogućnost da isti preuzmu tužiocu EULEX-a zajednički uradili glavni državni tužilac Kosova i glavni tužilac EULEX-a. Pored toga, zaključili su da "vanredne okolnosti" koje se zahtevaju članom 7A nisu ispunjene tako da pravna nadležnost EULEX-ovih tužilaca nije mogla biti inicirana. Međutim, v.d. glavnog tužioca EULEX-a uveravao je ŠM-a da, ukoliko se u buduće susretnu sa takvim okolnostima, slučaj i primenljivost člana 7A mogu biti ponovo razmotreni.
8. Pored toga, v.d. glavnog tužioca EULEX-a izjavio je da je u svojoj odluci o osnovanosti konkretno ovog slučaja Komisija kritikovala EULEX za otpočinjanje istrage jedan dan nakon takozvanog "krajnjeg roka" tj. 14. aprila 2014. godine. On je takođe konstatovala da nije bilo u tom trenutku nikakve odluke da se otpočne istraga, tako da je slučaj trenutno ostao u preliminarnoj fazi istrage u pogledu utvrđivanja da li je krivični prekršaj učinjen i ukoliko jeste, ko bi mogao biti osumnjičeni za taj prekršaj. V.d. glavnog tužioca EULEX-a takođe je izjavio da predstavnik žalilaca nije odgovorio na pitanja koja je lokalni tužilac uputio tako da informacije koje su žalci pružili izgleda da imaju veoma ograničenu dokaznu vrednost.

9. Uprkos gore navedenom, lokalni tužilac kojem je dodeljen ovaj slučaj poslao je krivičnu prijavu specijalnom tužilaštvu Kosova radi procene da li isti spada unutar njihove nadležnosti. Njihov odgovor je bio negativan; prema rečima zamenika glavnog tužioca specijalnog tužilaštva, nije postojao nikakav nagoveštaj da je bila reč o organizovanom kriminalu u datom slučaju tako da isti ne spada unutar njihove pravne nadležnosti. Shodno tome, slučaj trenutno stoji kod kosovskih organa tužilaštva.
10. Vršilac dužnosti glavnog tužioca EULEX-a uverava da će EULEX-ov tužilac koji je bio dodeljen da radi na ovom slučaju biti dostupan lokalnom tužiocu u svom kapacitetu nadgledanja i savetovanja.
11. Dana 13. septembra 2015. godine, žalioци su podneli svoj odgovor na informacije koje je ŠM predstavio. Oni se nisu složili sa ŠM-ovom izjavom da slučaj nije unutar pravne nadležnosti EULEX-a. Oni su takođe izjavili da, suprotno tvrdnjama ŠM-a, njihovi predstavnici nikada nisu bili kontaktirani od strane EULEX-a.
12. Nakon toga, u vezi s ovim slučajem, Komisija je donela četiri propratne odluke.

II. PRVA PROPRATNA ODLUKA

13. U propratnoj odluci od 11. novembra 2015. godine, komisija je konstatovala korake preduzete od strane ŠM kako bi sproveo preporuke koje je komisija dala kao što je i istaknuto u ovom pismu od 31. avgusta 2015. godine.
14. Komisija je izjavila da je zadovoljna time što je ŠM sproveo njihovu preporuku i što se raspitao kod lokalnih organa vlasti da li je istraga povodom datog slučaja u toku. U tom smislu navedeno je da je slučaj prvo predstavljen kosovskim organima gonjenja pre skoro dve godine, u novembru 2013. godine. Dalje je konstatovano da Šef Misije nije pružio nikakvu informaciju Komisiji o tome da li je bilo kakav dokaz dobijen tokom istrage koju su sproveli kosovski organi gonjenja, uključujući i ispitivanje svedoka. ŠM takođe nije dao nikakvu informaciju u pogledu mogućeg vremenskog okvira unutar kog slučaj može biti okončan. Niti je utvrđeno da su žrtve bile uključene značajno u tekući proces istrage. Prema tome Komisiji nije prikazano, na zadovoljavajućem nivou, da je bilo stvarnog napretka u istrazi. Pod tim okolnostima, pravo žalilaca na jedan efektan pravni lek shodno članu 13. Konvencije još uvek se čini da je pogođeno odsustvom očiglednog napora da se ovaj slučaj istraži brzo i efikasno
15. Pored toga, Komisija je uzela u obzir odluku glavnog državnog tužioca Kosova i glavnog EULEX-ovog tužioca da ne dodele slučaj EULEX-ovom tužiocu. Komisija smatra da bi efikasnost istrage bila znatno bolja ukoliko bi se uključila stručnost i izvori EULEX-a.
16. Shodno tome, Komisija smatra da koraci koje je Misija do sada preduzela nisu preduzeti na način koji bi osigurao da su prava žalilaca na efektan pravni lek efikasno zaštićena. Stoga je Komisija pozvala Misiju da nastavi saradnju sa ostalim kosovskim nadležnim organima kako bi propratili napredak istrage. Komisija je pozvala ŠM da dostavi informacije o načinu na koji se pojam „vanredne okolnosti“, unutar značenja pomenutog člana 7A, kao odlučujućeg kriterijuma, tumači u praksi u slučajevima koje su preuzeli organi tužilaštva EULEX-a.
17. Komisija je izjavila da je ŠM *samo delimično* sproveo njene preporuke, i da je pravo žalilaca na efikasan pravni lek i dalje pod negativnim uticajem odsustva dokazivo efikasne istrage slučaja.

18. Komisija je pozvala ŠM-a da pruži pojašnjenje koje je traženo u vezi pitanja kako Misija tumači pojam "vanredne okolnosti" shodno članu 7A Zakona o pravnoj nadležnosti. Komisija je pozvala Misiju – preko ŠM-a – da od kosovskih organa vlasti traži da ih redovno obaveštavaju o napretku u istrazi. Komisija je dalje pozvala ŠM-a da obavesti Komisiju o napretku u istrazi najkasnije do 28. februara 2016. godine i odlučila je da nastavi da prati tok dešavanja u ovom slučaju.
19. Šef Misije je odgovorio Komisiji dana 2. marta 2016. godine na preporuke Komisije sadržane u njenoj odluci od 11. novembra 2015. Što se tiče poziva šefu Misije da obezbedi informacije o načinu na koji je pojam "izuzetnih okolnosti" u smislu člana 7A kao odlučujući kriterijum za predmete koje preuzimaju EULEX organi tužilaštva protumačen u praksi, ŠM je dao sledeći odgovor:
 - Trebalo je uzeti u obzir da je primena člana 7A zahtevala zajedničku odluku Glavnog državnog tužioca Kosova i glavnog EULEX tužioca, pa je svaki predmet ocenjen zajedno.
20. ŠM je izjavio da su se o postupku ocene postojanja takvih okolnosti usaglasili glavni državni tužilac Kosova i glavni EULEX tužilac oktobra 2014. godine. Konkretno, usaglašeno je da će se u bilo kakvoj takvoj oceni primenjivati sledeći kriterijumi:
 - Da li će stručnost i iskustvo EULEX tužilaca obezbediti pravilnu istragu i krivično gonjenje u predmetu;
 - Postoji osnovana sumnja o pokušajima uticaja na istragu ili krivično gonjenje;
 - Predmet koji je pod istragom ili krivičnim gonjenjem je dotakao interese države članice EU ili učešće pripadnika osoblja EULEX-a na kosovu.
21. ŠM je rekao da ukoliko se ispune jedan ili više od gore navedenih kriterijuma, onda će predsednik ili zamenik predsednika Specijalnog tužilaštva Republike Kosova (STRK), ili glavni tužilac Kancelarije osnovnog tužilaštva u Mitrovici, zajedno sa EULEX tužiocem podneti motivisani predlog glavnom državnom tužiocu Kosova i glavnom EULEX tužiocu kako bi predmet dodelili EULEX tužiocu, bilo zajedno ili isključivo, u mešovitoj ekipi, u zavisnosti od okolnosti predmeta.
22. Kako su EULEX tužioci još u ranoj fazi učestvovali u predmetu o kojem je reč, nijedan od gore navedenih kriterijuma nije smatran ispunjenim. Predmet nije sadržao nikakve karakteristike koje bi zahtevale specijalnu ekspertizu tužilaštva koju bi mogli pružiti EULEX tužioci; nije bilo indikacije da je bilo pokušaja da se utiče na istragu; lokalni tužioci su pokazali spremnost i sposobnost da rade na predmetu, pa je, prvobitno osnovana mešovita ekipa. Dalje, predmet nije sadržao indikacije da je dotakao interese neke od država članica EU, niti je bilo učešća pripadnika osoblja EULEX-a u predmetu.
23. ŠM je takođe izjavio da je predmet bio i da je i dalje u preliminarnoj fazi istražnog postupka kako bi se utvrdilo da li je počinjeno krivično delo i da li je počinjen prekršaj, kakav bi prekršaj to mogao biti i ko bi mogao (mogli) biti osumnjičeni. Zastupnik žalilaca nije odgovorio na nedavne upite koje mu je podneo lokalni tužilac, a informacije koje su žalci do tada dostavili činilo se da imaju ograničenu dokaznu vrednost.
24. Što se tiče upita Komisije koji se odnosi na trenutni status predmeta, ŠM je izjavio da se EULEX tužilac sastao sa lokalnim tužiocem i razgovarao sa njim o koracima koji su preduzeti. Kako je lokalni tužilac kojem je prvobitno dodeljen predmet tada već bio

suspendovan, pod sumnjom o zloupotrebi službene dužnosti, predmet je dodeljen jednom drugom lokalnom tužiocu. Ovaj lokalni tužilac nažalost nije bio u mogućnosti da preduzme bilo kakve istražne korake od kada je predmet njemu dodeljen, zato što je, kako tvrdi, bio preopterećen hitnijim predmetima u kojima su okrivljeni bili u pritvoru. Međutim, lokalni tužilac je obavestio EULEX tužioca o svojoj nameri da se konsultuje sa državnim tužilaštvom kako bi dobio uputstva o predmetu i rekao je da će nakon toga nastaviti u skladu sa ishodima konsultacije sa državnim tužilaštvom.

25. Međutim, lokalni tužilac je izjavio da će u ovom predmetu najverovatnije biti reč o krivičnom delu "prouzrokovanja opšte štete" kažnjivo na osnovu člana 365. Krivičnog zakonika Kosova, (Zakon br. 04/Z-082). U tom slučaju uzeće se u obzir rok zastarevanja propisan članom 106. Krivičnog zakonika Kosova i da stoga postoji velika verovatnoća da je taj prekršaj do sada već zastareo. To je značilo to je značilo da bi krivična prijava morala biti odbačena.
26. ŠM je izjavio da ga je glavni EULEX tužilac uverio da EULEX tužilac, kojem je prethodno dodeljen ovaj predmet, može u bilo kojem slučaju biti dostupan lokalnom tužiocu u svojstvu savetnika, van izvršne funkcije EULEX Kosovo. Pored toga, kao što je gore napomenuto, detaljna peticija bilo koje strane može se uputiti u bilo koje vreme glavnom državnom tužiocu, kao i glavnom EULEX tužiocu ukoliko se smatra da su se okolnosti izmenile na taj način da su ispunjeni uslovi propisani članom 7A Zakona o nadležnostima. ŠM je takođe rekao da je glavni EULEX tužilac prosledio odluku Komisije i njegovu (glavnog EULEX tužioca) analizu predmeta glavnom državnom tužiocu Kosova na razmatranje.
27. Sekretarijat Komisije se naknadno pismeno obratio ŠM dana 12.07.2016. god., obaveštavajući ga da će Komisija razmotriti predmet sa namerom da izda drugu propratnu odluku. U tom smislu, Komisija je želela da pita ŠM da li ima nekih drugih dostupnih informacija i konkretno, da li je bilo napretka u istražnom postupku. Pored toga, Komisija je pitala ŠM da li je EULEX tužilac učestvovao u svojstvu mentora i posmatrača. Komisija je zatražila odgovor od ŠM do 19.08.2016.
28. ŠM je odgovorio 17.08.2016. da je predmet sada pod potpunom nadležnošću lokalnog tužioca pri Osnovnom tužilaštvu u Mitrovici i da EULEX tužioci nisu uključeni u bilo kakvo zvanično podučavanje i praćenje. Međutim, ŠM je izjavio da se vođa ekipe EULEX tužilaca u Mitrovici sastao sa novim lokalnim tužiocem kojem je dodeljen predmet, 02.02.2016. i ponovo 03.08.2016. godine kako bi utvrdio da li je bilo daljeg napretka u istrazi.
29. Tokom sastanka održanog 02.02.2016. god., EULEX tužilac je obavestio novog tužioca kojem je dodeljen predmet u vezi sa sastankom koji je održan ranije sa kosovskim tužiocem kojem je ranije dodeljen predmet i o tome koji su istražni koraci preduzeti.
30. EULEX tužilac je takođe obavestio novog tužioca kojem je dodeljen predmet o odluci i preporukama Komisije, kao i o istražnim koracima koji su preduzeti. Novi tužilac kojem je dodeljen predmet je izrazio žaljenje što nije bio u mogućnosti da preduzme bilo kakve istražne korake u predmetu i rekao je da je bio preopterećen drugim hitnijim predmetima u kojima su okrivljeni bili u pritvoru. Pored toga, gore pomenuti lokalni tužilac nije bio spreman da održi dalji propratni sastanak zbog preopterećenosti poslom i obavezama.
31. Na narednom sastanku održanom 03.08.2016., lokalni tužilac je izjavio da nije preduzeo bilo kakve druge istražne korake od prethodnom sastanka održanog 02.02.2016. Međutim, izjavio je da je razmotrio predmet i da je zaključio da bi predmet mogao teći u dva moguća pravca. Prvo, u predmetu bi se moglo suditi pod optužbama za "prouzrokovanje opšte opasnosti" i kao drugo, u predmetu bi se moglo suditi pod

optužbama za “organizovani kriminal”, što bi značilo da bi predmet spao pod isključivu nadležnost glavnog državnog tužioca. Izgledalo je da je on favorizovao prvu opciju, što bi dovelo do zatvaranja predmeta na osnovu roka zastarevanja propisanog članom 106. Krivičnog zakonika Kosova, (Zakon br. 04/L-082).

32. EULEX tužilac je zakazao propratni sastanak sa lokalnim tužiocem da se održi 10. avgusta 2016. godine, ali je lokalni tužilac taj sastanak kasnije otkazao pod izgovorom da je imao hitnije poslove.
33. ŠM je u zaključku izjavio da je zbog nedostatka napretka u predmetu i nedostatka angažovanja lokalnog tužioca u predmetu, glavni EULEX tužilac zahtevao od EULEX-ove Savetodavne jedinice za pitanja pravosuđa da zvanično prati predmet dana 10. avgusta 2016. godine.

III. DRUGA PROPATNA ODLUKA

34. Dana 10. januara 2017. godine, Komisija se još jednom osvrnula na ovaj slučaj kako bi razmotrila mere usvojene od strane Misije tokom sprovođenja preporuka koje je komisija dala. U svojoj Odluci spomenutog datuma, Komisija je uzela u obzir dalje dodatne korake koje je ŠM preduzeo u cilju primene preporuka Komisije. Međutim, Komisija takođe smatra da tim koracima nije obezbeđena efikasna zaštita prava žalilaca na delotvoran pravni lek. Komisija konstatuje da je glavni EULEX tužilac pružio uverenje da EULEX tužilac kojem je prethodno dodeljen predmet može biti na raspolaganju lokalnom tužiocu u svojstvu savetnika i pratioca van izvršne funkcije EULEX-a (Pismo ŠM od 02. marta 2016. god.). Komisija dalje konstatuje da je glavni EULEX tužilac zahtevao od EULEX Savetodavne jedinice za pitanja pravosuđa da zvanično prati predmet zbog nedostatka napretka u predmetu i nedostatka angažovanja lokalnog tužioca u predmetu, dana 10. avgusta 2016. (Pismo ŠM od 17. avgusta 2016. god.).
35. Uvidom u najnovije informacije koje je šef Misije obezbedio u vezi sa sprovođenjem preporuka Komisije, ista je dala sledeće nalaze i preporuke:

„Izjavljuje da do sada ŠM nije bio u stanju da dalje sprovede preporuke Komisije, sadržane u prvobitnoj Odluci i nalazima Komisije od 22. aprila 2015. godine.

Izjavljuje da su prava žalioaca na delotvoran pravni lek i dalje pod negativnim uticajem odsustva dokazive efikasne istrage u predmetu.

Poziva Misiju, preko ŠM, da traži redovno ažuriranje od kosovskih vlasti o napretku istrage, posebno, o statusu formalnog praćenja predmeta od strane EULEX tužioca.

Poziva Misiju da nastavi sa povezivanjem sa nadležnim kosovskim organima u cilju praćenja napretka u ovom predmetu.

Poziva ŠM da obavesti Komisiju o napretku gore pomenute istrage do 28. februara 2017. godine.“

36. Kao odgovor na gore navedeno, dopisom od 29. maja 2017. godine, ŠM se obratio Komisiji i obavestio je da, nasuprot ranijim indikacijama, slučaj nije zatvoren već je istraga u toku i vodi je Osnovno Tužilaštvo u Mitrovici (Vučitrn).

IV. TREĆA PROPATNA ODLUKA

37. Dana 27. marta 2019. godine, Komisija je donela svoju Treću propratnu odluku. U toj Odluci, komisija je dalje navela sledeće.
38. Dana 15. decembra 2017. godine, Komisija se još jednom obratila ŠM kako bi se raspitala o novim dešavanjima u predmetu.
39. ŠM je odgovorio dopisom 30. marta 2018. godine. U tom pismu, ŠM je naveo da je Misija održala nekoliko sastanaka sa relevantnim policijskim i organima tužilaštva kako bi dobila novije informacije o napretku u istrazi. ŠM je takođe razjasnio da je istragu nad ovim slučajem od avgusta 2016. godine pratila Savetodavna jedinica za pitanja pravosuđa u Diviziji za jačanje. ŠM je naveo da je predmet ostao aktivan ali je bio u preliminarnoj fazi i da je Savetodavna Jedinica za pitanja pravosuđa nastavila isti da prati.
40. Pismom od 12. aprila 2018. godine, Komisija je potvrdila da je primila najnovije pismo ŠM i pozvala je da dopuni svoj odgovor sa informacijama o bilo kom daljem napretku postignutom u ovom predmetu.
41. ŠM je odgovorila pismom od 22. maja 2018. godine u kojem je navela da „nakon pisma od 30. marta 2018. godine“ nije bilo daljeg značajnog napretka. Iako je ukazala na niz sastanaka koji su se održali u vezi sa ovim slučajem, ŠM je navela da se situacija nije promenila od njenog poslednjeg ažuriranja i da odluka o pokretanju istrage još nije doneta. ŠM je takođe naglasila svoje mišljenje da je "odgovornost kosovskih institucija da sprovedu efikasnu istragu". Na kraju, ŠM se obavezala da će nastaviti da prati razvoj događaja u okviru sredstava i sposobnosti Misije.
42. Pismom od 17. januara 2019. godine, Komisija je poslala još jedan zahtev za dobijanje novijih informacija o ovom slučaju. Konkretno, upitali smo ŠM da dostavi indikacije povodom sledećeg:
 - a. Da li je Misija bila upoznata sa bilo kojim razvojem u ovom slučaju od poslednjeg ažuriranja;
 - b. Da li je Misija preduzela bilo koje naknadne korake ili mere u sprovođenju preporuka komisije od tog vremena;
 - c. Da li su, prema saznanjima Misije, lokalne vlasti preduzele bilo kakve korake kako bi nastavili istragu nad ovim slučajem i, konkretno, da li je slučaj još uvek bio aktivan ili zatvoren;
 - d. Da li su odluke Komisije u vezi ovog slučaja saopštene lokalnim organima vlasti zajedno sa spisom predmeta;
 - e. Da li je sprovedeno bilo kakvo praćenje – u obliku nadgledanja ili na neki drugi način – od strane Misije ili je planirano u vezi sa ovim slučajem.
43. Dana 20. februara 2019. godine, ŠM je odgovorila na pitanja Komisije i ukazala na sledeće. ŠM je navela da je Jedinica za praćenje slučajeva kontaktirala nadležnog tužioca u Osnovnom Tužilaštvu u Mitrovici i informisana je da je slučaj još uvek u preliminarnoj fazi istrage. ŠM je takođe ukazala na izmene u prirodi mandata Misije i ukazala da će Misija nastaviti da periodično prati ovaj slučaj. ŠM je naglasila činjenicu da, pod trenutnim mandatom, Misija nije ovlašćena da savetuje lokalne institucije u vezi individualnih slučajeva. Štaviše, ŠM je izjavila da pod trenutnim mandatom Misije nije u

poziciji da osigura da žrtve uživaju prava žalilaca na jedan efikasan pravni lek. Takođe je navedeno da glavni državni tužilac na Kosovu obavešten o odluci Komisije i odluci SKLJP-a u vezi sa ovim slučajem.

44. Dana 22. februara 2019. godine dostavljeno je pismo ŠM-a predstavnicima podnosilaca žalbi radi pružanja informacija i tako da im se pruži prilika da daju bilo kakve argumente u odgovoru na pismo ŠM-a. Istog dana, 22. februara 2019. godine, predstavnik podnosioca žalbe je potvrdila da je primila pismo i navela da će dostaviti sve dodatne podneske najkasnije do 15. marta 2019. godine.
45. Dana 03. marta 2019. godine, predstavnica podnosilaca žalbi, pisala je Komisiji i odgovorila na podneske ŠM-a. Ona je navela da odgovor ŠM-a nije bio „ništa novo“ i da se sastojao od sugerisanja da a) odgovornost nije u nadležnosti Misije i b) odbila da prizna ili da se povinuje odlukama Komisije. Gđa Post takođe dovodi u pitanje istinitost i kredibilitet tvrdnje da kosovske vlasti trenutno istražuju predmet. Ona takođe poziva Komisiju da razmotri nalog za pružanje naknade za svaku od porodica.
46. U pogledu gore navedenog, Komisija nalazi da žalioци u ovom slučaju tek treba da dobiju pristup efikasnom pravnom leku kako bi potvrdili svoja osnovna prava i kako bi dobili adekvatnu pomoć i odštetu za kršenje ovih prava.
47. Komisija uzima u obzir činjenicu da su lokalne vlasti pravilno preuzele slučaj i trenutno ga istražuju. Komisija takođe primećuje posvećenost Misije da redovno prati tok aktivnosti vlasti u vezi sa istragom ovog slučaja. Komisija želi jasno da naglasi potrebu da Misija ukaže nadležnim lokalnim vlastima na činjenicu da ovaj slučaj treba istražiti u potpunosti i delotvorno jer se odnosi na najozbiljnije vrste kršenja ljudskih prava.
48. Na kraju, u odgovoru na podneske predstavnika žalilaca, Komisija konstatuje da nije ovlašćena prema svom zakonom propisanom instrumentu da naredi isplatu finansijske nadoknade žalioциma (Godišnji izveštaj za 2016. god. KRLJP-a, stranice 2 i 48-50; *Zahiti protiv EULEX-a*, 2012-14, 11. novembar 2014. god., konkretno, par. 16).

V. ČETVRTA PROPATNA ODLUKA

49. Dana 11. decembra 2019. godine, Komisija je donela svoju četvrtu propratnu odluku. U toj odluci, Komisija je konstatovala sledeće:
50. Dana 12. septembra 2019. godine, Komisija se pisanim putem obratila Šefu Misije kako bi dobila naknadne informacije u vezi sprovođenja preporuka koje je komisija dala u ovom slučaju i koji su napori učinjeni kako bi ispravili povrede prava identifikovane od strane Komisije u ovom slučaju.
51. Dana 31. oktobra 2019. godine, Misija je odgovorila Komisiji i pružila informaciju u vezi pitanja koje je komisija postavila. Nešto od te informacije je komisiji dato kao poverljivo. Razmotrivši sadržaj te informacije, Komisija je zadovoljna da svoje funkcije može da sprovodi pravično i bez izazivanja predrasuda prema podnosiocima žalbe uprkos svoje nemogućnosti da tu informaciju otkrije žalioциma. Međutim, uzevši u obzir relevantnost te informacije, Komisija poziva Misiju da uzme u obzir deljenje iste sa relevantnim organima EU kako bi rešili pitanja koja se ovde spominju.
52. Što se tiče pitanja od strane Komisije da li je Misija upoznata sa bilo kakvim daljim razvojem u istrazi ovog slučaja, Misija je navela da je slučaj još uvek aktivan

„ali nažalost nikakvi konkretni koraci nisu preduzimani još od pisma koje je EULEX uputio Komisiji 20. februara 2019. godine. Nije doneta odluka o pokretanju istrage.“

53. Što se tiče pitanja Komisije da li je Misija od 20. februara 2019. godine usvojila bilo koje druge korake ili mere tokom sprovođenja preporuka koje je komisija dala, Misija je navela da je tužiocu koji je zadužen za ovaj slučaj dostavila primerak „Treće odluke o sprovođenju preporuka Komisije za razmatranje ljudskih prava“ koja datira od 27. marta 2019. godine i druge odluke KRLJP koje se odnose na ovaj slučaj. Tom prilikom Misija se kod tužioca raspitala da li je došlo do nekih pomaka u predmetu od februara 2019. godine i naknadno je obavestena da od tada nisu preduzimane nikakve naknadne radnje.
54. S obzirom na to da podnosiocima žalbe još uvek nije omogućen pristup pravnom leku za ispunjenje njihovih osnovnih prava, Komisija je dala sledeće preporuke:

„Naglašava važnost da se žrtvama omogući pristup pravdi i jednom efikasnom pravnom leku kako bi se potvrdila njihova prava;

Dalje konstatuje da je slučaj bio na čekanju pred različitim vlastima koje su smenjivale tokom dve decenije;

Poziva Misiju da nastavi da sprovodi svoj mandat u najvećoj mogućoj meri kako bi osigurali da se prava žalilaca u potpunosti odbrane i da kopiju ove odluke dostavi nadležnim lokalnim vlastima;

Poziva Misiju da razmotri deljenje suštine poverljive informacije sa relevantnim organima vlasti EU;

Poziva Misiju da podeli primerke ove Odluke sa relevantnim organima unutar Misije i sa relevantnim saradnicima van nje;

Poziva Misiju da sprovede potpuni pregled sredstava koja su joj na raspolaganju, kako bi pokušala da na efikasan način popravi kršenja ljudskih prava žalilaca i da Komisiju izvesti o merama koje predlaže da usvoji kako bi to učinila;

Poziva Misiju da, po potrebi, obavesti i uključi žaliocce tokom sprovođenja tog pregleda;

Poziva Misiju da razmisli o obraćanju Državama članicama preko Evropske službe za spoljne poslove povodom mogućnosti reparacije ili nadoknade za kršenja prava žalilaca koja se pripisuju Misiji od strane Komisije.“

VI. PETA PROPATNA ODLUKA

55. Ova Odluka predstavlja dalju i petu Propratnu odluku shodno pravila 45.bis Pravilnika o radu Komisije.
56. Dana 18. decembra 2019. godine, Komisija je svoju odluku prosledila ŠM-u i zatražila od Misije da dostavi odgovor na pitanja najkasnije do 16. marta 2020. godine.
57. Dana 20. avgusta 2021. godine, Komisija je ponovo pisala Misiji i zatražila da dostave informacije o sprovođenju preporuka iz četvrte propratne odluke u što skorije vreme.

58. ŠM je odgovorio pismom od 1. decembra 2021. godine i obavestio Komisiju da se, nakon poslednje odluke, Misija dalje raspitala kod relevantnih organa tužilaštva i da nema napretka u istrazi, koja ostaje otvorena. Štaviše, ŠM traži od Komisije da zaključiti ispitivanje ovog slučaja.
59. Dana 22. decembra 2021. godine, pismo ŠM-a je dostavljeno predstavniku podnosilaca žalbe radi informisanja i kako bi im se pružila prilika da podnesu bilo kakve podneske kao odgovor na pismo ŠM-a.
60. Narednog dana, 23. decembra 2021, predstavnik podnosilaca žalbe je odgovorila da delotvoran pravni lek još nije postignut. Ona je sugerisala da je Misija mogla da kontaktira Ministra pravde i Ministra za zajednice i povratak u vezi sa slučajem. Ona je dalje sugerisala da se novoosnovana Komisija za istinu i pomirenje može obavestiti. Umesto toga, po njenom mišljenju, Misija nije reagovala, u suštini, ni na jedan od upita Komisije.
61. Komisija je dopisom od 18. januara 2022. godine ŠM-u dostavila primerak pisma koje je žalilac podneo. ŠM nije dostavio nikakve dalje podneske.
62. U smislu navedenog, Komisija je utvrdila da podnosiocima žalbe u ovom slučaju nije pružen pristup efikasnom pravnom leku za potvrđivanje njihovih osnovnih prava i dobijanje adekvatne pomoći za kršenje tih prava.
63. Komisija je zabrinuta ne samo činjenicom da ovaj slučaj još uvek ne istražuju lokalne vlasti, već i zbog propusta Misije da razmotri bilo koju od preporuka Komisije utvrđenih u četvrtoj propratnoj odluci.
64. Komisija ponavlja da obaveza Misije da ispravi nepravdu uzrokovanu kršenjem njenih obaveza prema ljudskim pravima, prema međunarodnom zakonu o ljudskim pravima, i dalje postoji i da Misija ne može kao izgovor da se ne obezbedi pravni lek iskoristiti činjenicu da se njen mandat promenio otkako je kršenje utvrđeno. Komisija prihvata da je istraga sada na lokalnim vlastima nad kojima ona nema nadležnost da proceni kompatibilnost njihovog ponašanja sa relevantnim standardima ljudskih prava. Ipak, nastavak neuspeha da se obezbedi neka vrsta istrage i pravnog leka za podnosiocima žalbe bi nužno uključivala kontinuirano kršenje njihovih prava od strane Misije.
65. Komisija je takođe uznemirena činjenicom da je njen poziv Misiji da izvrši punu reviziju raspoloživih sredstava za otklanjanje kršenja, poziv da podeli suštinu slučaja sa relevantnim vlastima EU i da se dalje obrati EEAS da razmotri mogućnost pružanja pravnog leka, ŠM potpuno ignorisao.
66. Iz gore navedenih razloga, Komisija nije u poziciji da zatvori ispitivanje ovog slučaja, već je primorana da ponovi svoje preporuke iz četvrte propratne odluke u celosti.

KOMISIJA, STOGA, JEDNOGLASNO

Napominje da se žaliocima tek treba pružiti adekvatan pravni lek i reparacija za kršenje njihovih prava;

Naglašava važnost da se žrtvama omogući pristup pravdi i jednom efikasnom pravnom leku kako bi se potvrdila njihova prava;

Dalje konstatuje da je slučaj bio na čekanju pred različitim vlastima koje su smenjivale tokom dve decenije;

Poziva Misiju da nastavi da sprovodi svoj mandat u najvećoj mogućoj meri kako bi osigurali da se prava žalilaca u potpunosti odbrane i da kopiju ove odluke dostavi nadležnim lokalnim vlastima;

Poziva Misiju da razmotri deljenje suštine poverljive informacije sa relevantnim organima vlasti EU;

Poziva Misiju da podeli primerke ove Odluke sa relevantnim organima unutar Misije i sa relevantnim saradnicima van nje;

Poziva Misiju da sprovede potpuni pregled sredstava koja su joj na raspolaganju, kako bi pokušala da na efikasan način popravi kršenja ljudskih prava žalilaca i da Komisiju izvesti o merama koje predlaže da usvoji kako bi to učinila;

Poziva Misiju da, po potrebi, obavesti i uključi žaliocce tokom sprovođenja tog pregleda;

Poziva Misiju da razmisli o obraćanju Državama članicama preko Evropske službe za spoljne poslove povodom mogućnosti reparacije ili nadoknade za kršenja prava žalilaca koja se pripisuju Misiji od strane Komisije;

Održava ovaj slučaj otvorenim za moguće dalje praćenje; i

Poziva Misiju da dostavi svoje odgovore na gore navedena pitanja najkasnije do 15. novembra 2022. godine.

U ime Komisije,

Snježana BOKULIĆ
v.d. predsedavajućeg člana

Petko PETKOV
Član